

meer dan goud waard'. Aan dit 'boerenbedrog' der anderen echter zou deze editie wel een einde maken.⁴⁸

Toen de eerste aflevering van Kuypers editie in september 1887 op de markt kwam, werd in Den Haag begonnen met de behandeling in tweede lezing van de nieuwe grondwet. Eind november afgekondigd, maakte deze meer dan een verdubbeling van het kiezerscorps tot 340.000 mogelijk. Een snelle uitbouw van de partij volgde. De samenwerking met de katholieken verliep uitstekend. Mede dankzij de Calvinj-editie handhaafde Kuypers toch een eigen profiel. Bij de verkiezingen zag hij zijn inspanningen beloond. Hadden in het Doleantiejaar 1886 de liberalen 47 zetels tegenover de confessionelen 39 verworven, vooral dankzij de kiesrecht-uitbreiding wonnen de confessionelen in 1888 het verloren terrein meer dan terug: 54 tegen 44; de weg voor het kabinet-Mackay was gebaand.⁴⁹ Anders dan bij de Doleantie had Kuypers zich op politiek vlak niet vergist. De grootste overwinning die de antirevolutionairen ooit beleefden – met 28 zetels in de Kamer – kende echter ook een keerzijde: in de nu breed geworden partij werkten twee groepen samen, de kiezers van vóór '87 en de minder gegoeden. Vleugelvorming was niet uitgesloten.

In het najaar van 1888 nam Kuypers in zijn rectorale oratie over *Het Calvinisme en de Kunst* de lijn die hij na 1874 afgebroken had weer op. Reeds in de eerste zin sprak hij van 'de Calvinistische Vrije Universiteit'. Zo werd de overwinning op mannen als Hoedemaker en president-curator J.W. Felix vastgelegd, en wellicht tevens front gemaakt naar eventuele christelijk-gereformeerde aanraders van de nieuwe verworvenheid. Kuypers relatie tot de nazaten van het Réveil, waarvan het merendeel in de Hervormde Kerk was achtergebleven, kreeg gestalte in de creatie van Bilderdijk als aristocratisch, maar vooral

48. *Institutie... door Johannes Calvinus, ... Over-geset door Wilhelmus Corsmannus*, ed. A. Kuypers, Doesburg 1889, 3-5, 12v.; vgl. Rullmann, *Kuypers-bibliografie* II, 226. A. Pierson, *Nieuwe Studiën over Johannes Kalvijn (1536-1541)*, Amsterdam 1883, IX; tevens: 'de Hoogeschool, die het Calvinisme onmisbaar heeft geacht als grondslag'. Zie ook H.A. Oberman over A. Pierson 'als nog niet erkende tegenspeler van Kuypers'; *De erfenis van Calvin*, Kampen 1988, m.n. 9. Uit Piersons bedankbrief van 20 september 1887 blijkt dat de eerste aflevering hem meteen werd toegezonden. A. Pierson, die Kuypers ooit hielp bij het naspoeren van de historische achtergrond van de uitdrukking 'fata morgana' (voor *Het Modernisme, een Fata Morgana op Christelijk gebied* van 1871), heeft blijkens de bewaard gebleven correspondentie – vijf brieven van 30 april 1871 tot 24 september 1894 – langer dan zijn broer het contact met Kuypers onderhouden.

49. De volledige uitslag luidde: 44 lib., 28 a.r., 26 kath., 1 soc. en 1 conserv.; N. Japikse, *Staatkundige geschiedenis van Nederland van 1887-1917*, Leiden 1918, 28.